

tudi od Slovanov kaj naučiti. Saj ga ni na božjem svetu naroda, ki bi bil v kulturi vedno le jemal in nikoli ničesar ne dajal.“ — Št. 8. Pisatelj obravnava tukaj brezo, ki je bila starim Slovanom jako priljubljeno drevo. Ime breza izvaja prav srečno iz staroindskega korena: bharž: svetiti se, sijati; to ime je dobila breza po svojem belem, svetlem lubju. Prava domovina brezi je vsa severna in srednja Evropa, ni je pa najti na jugu, in radi tega tudi ondi ni bilo pravega imena zanjo, ker niti Grki niti Rimljani nimajo za brezo lastnega imena. Veliko ulogo ima

Dr. Gregor Krek.

breza v bajeslovju onih narodov, v katerih zemlji je rasla; zlasti Slovanom se je bila poleg lipe najbolj omilila breza. Ona jim predstavlja devico, nevesto, pa tudi ženo in mater. Pozabiti se ne sme, da se nahaja breza jako često v krajevnih imenih, pa da je od breze izpeljano tudi ime meseca, ki ponekod znači mesec marec, drugod mesec april. Po teh izvajanjih nas pisatelj opozarja še na jedno posebnost. Vsi drugi Slovani imajo besedo: breza, le pri Bolgarjih je iščemo zastoj i v sedanjem, pa tudi v starejšem slovstvu. To si je razlagati od tod, da so Bolgarji pozabili to ime, ker breza ne raste pri njih; znano jim je bilo pač to ime, dokler

so živeli skupaj z drugimi slovanskimi narodi na ozemlju, kjer se je nahajala breza; polagoma pa jim je ušlo to ime iz spomina, ker breze v svoji novi domovini niso našli. In kar se je zgodilo z brezo pri Bolgarjih, tako bistro pristavlja prof. Krek, taisto se je lahko pripetilo tudi drugim besedam pri drugih narodih. Tako nimajo vsi arijoevropski narodi enakih poznamenovanj za leva, tigra in velbloda, za zveri, ki se nahajajo v njih prvotni domovini: v Aziji. Iz tega so nekateri sklepali, da je prvotni sedež arijoevropcev Evropa, ne pa Azija; ker če bi bila Azija njih prvotni sedež — tako so modrovali — bi morali ti narodi vendar imeti jednaka imena za rečene živali. A tem učenjakom ni prišlo na misel jako verjetno dejstvo, da so pač nekdanj imeli arijoevropski narodi jednaka imena za leva, tigra in velbloda, da pa so v svojih novih teritorijih, kjer ni bilo teh živalij, pozabili tudi imena imenovanih živalij.

*Še enkrat nemška pesen o Hildebrandu in njene sestre slovanske.*¹ V tem spisu pisatelj priobčuje in kritično razpravlja zanimivo staro srbsko narodno pesem, ki nas tudi spominja nemškega Hildebranda, tako dopolnjujoč že omenjeni spis Hubadov o istem predmetu.

*Česki Trut pa slovenski Trôt.*² Kakor pravi že naslov, peča se pisatelj v tem sestavku z bajeslovnim bitjem, ki je Čehi nazivljejo Trut, kateremu pa v naših slovenskih pravljicah odgovarja Trôt.

Ogledali smo si dosedaj, kako marljivo in mnogostransko je deloval prof. Krek v knjigi slovenski. Sedaj hočemo še na kratko omeniti dveh njegovih važnih spisov v nemškem jeziku, opozoriti na njegovo sodelovanje pri nekaterih inostranskih znanstvenih glasilih in potem preiti k njegovemu največjemu delu.

*Die slavische Literatur.*³ Pisatelju je bilo za njegov namen odmerjenega le pičlo prostora; radi tega se je moral omejiti le na poglobitve stvari iz našega slovstva in nam to narisati le v glavnih potezah. In to se mu je vrlo posrečilo; zlasti plastično nam

¹ Ibid. V., str. 104 in nasl.

² Ibid. VI., str. 183 in nasl.

³ „Oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, Band. 14: Kärnten und Krain, str. 129 do 149.